

Kazdová, Eliška

Osídlení lidu s vypíchanou keramikou v Sutnách u Těšetic-Kyjovic

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1988, vol. 37, iss. E33, pp. [109]-120

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109176>

Access Date: 01. 03. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ELIŠKA KAZDOVÁ

OSÍDLNÍ LIDU S VYPÍCHANOU KERAMIKOU V SUTNÁCH U TĚŠETIC-KYJOVIC

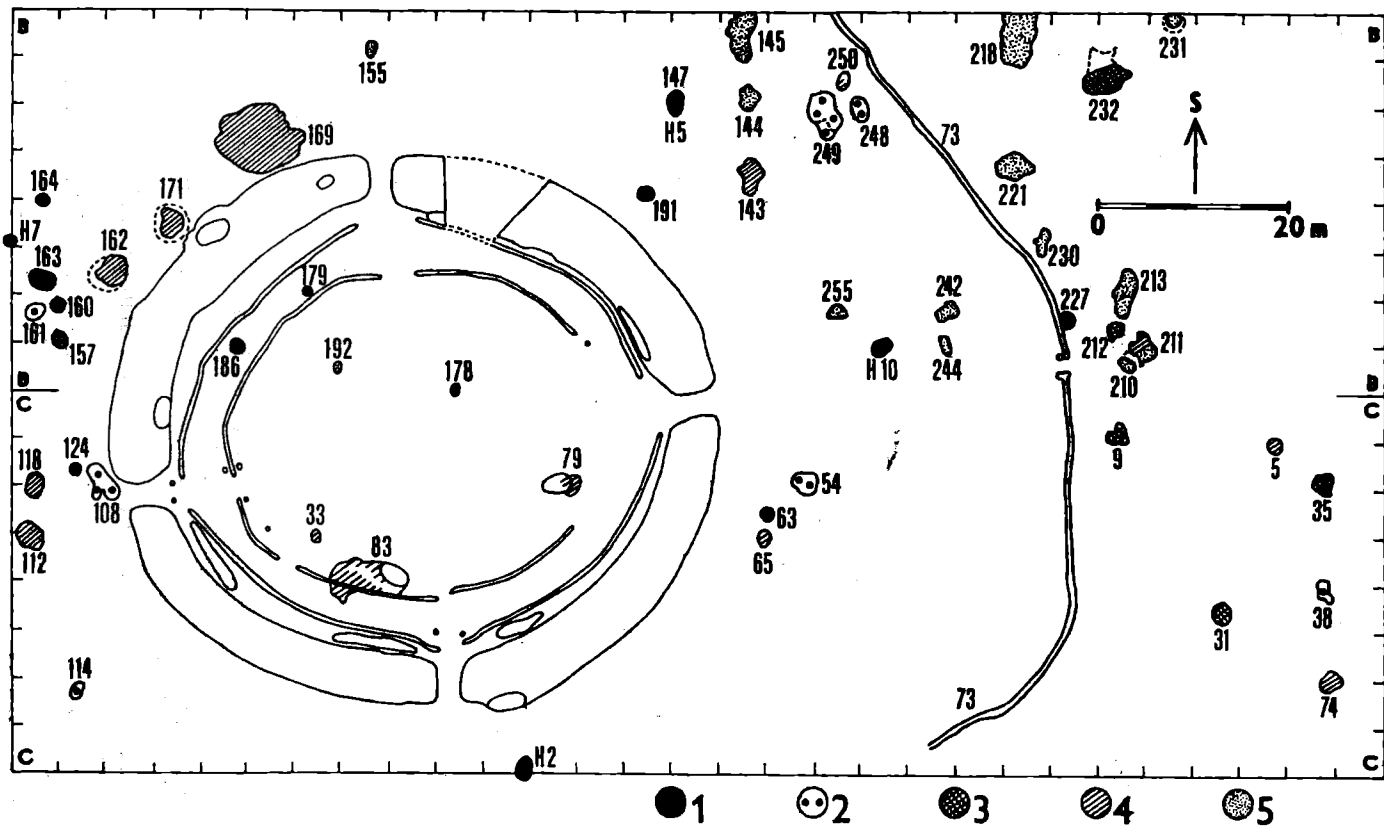
Výzkum v Těšeticích-Kyjovicích, dokládající vícenásobné osídlení v neolitu, je středem zájmu také při řešení vzájemného vztahu kultur s vypíchanou (VK) a moravskou malovanou keramikou (MMK). Uvedené problematice byla průběžně věnována pozornost a z hlediska možných komunikací k ní bylo již mnohé řečeno (PODBORSKÝ 1970a; 1970b; 1973—74; 1975—76; ZÁPOTOCKÁ 1967; PAVLŮ-ZÁPOTOCKÁ 1979, 301; BAREŠ—LIČKA 1976; VÁVRA 1981, 43—51). Ukázalo se, že nejtěžší je stanovit počátek přímých kontaktů obou kultur. Další poznatky pokračujícího terénního výzkumu v Těšeticích-Kyjovicích umožňují vrátit se znovu k naznačeným problémům.

Předložený příspěvek je jen vstupní studií s cílem objasnit vztahy mezi osídlením s VK a MMK v Sutnách pomocí kvantifikace materiálu a na základě rozboru terénní situace se zaměřením na klíčové stratigrafické momenty.

Na prozkoumané ploše byly zjištěny vedle objektů s moravskou malovanou a lineární keramikou také jámy a hroby s vypíchanou keramikou. Kromě toho se VK nacházela v různém množství ve výplni jam spolu s keramikou ostatních kultur zastoupených na lokalitě. Podle kvantitativního vyjádření výskytu VK v obsahu jednotlivých objektů lze vydělit několik skupin:

1. Objekty kulturně homogenní, obsahující výhradně VK bez dalších příměsí.
2. Objekty s výraznou převahou VK (nad 50 % obsahu) a s nepodstatným množstvím jedinců dalších kultur.
3. Objekty nápadně nesourodé, se smíšeným obsahem, v němž však převažuje VK (pod 50 % obsahu).
4. Objekty s dominantní LnK nebo MMK a s příměsí VK v intervalu od 7,9 % do 33,3 %.

Do *první skupiny* patří celkem devět samostatných jam s VK a čtyři hrobové celky. Jsou to objekty č. 63, 160, 163, 164, 178, 179, 186, 191, 227 a hroby H₂, H₅, H₇ a H₁₀ (obr. 1 : 1). Nacházejí se většinou na ploše

Obr. 1. Těšetice-Kyjovice, okr. Znojmo. Rozložení objektů s vypíchanou a lineární keramikou v poloze Sutny. 1 — obsah VK 100 %; 2 — VK nad 50 %, 3 — VK pod 50 %; 4 — příměs VK v rozmezí 7,9 až 33,3 %; 5 — LnK 100 %. Lengyelský kruhový areál naznačen bez výplně.

sektoru B a B1. Jejich nápadnější seskupení lze pozorovat při JZ okraji plochy B. Blízko sebe pak leží dvě dvojice objektů: 179 a 186, oba v úzkém prostoru mezi vnitřními palisádovými žlábkami, 191 a 147 s H₅ mimo centrální lengyelský areál. Zbývající objekty této skupiny jsou již jednotlivě rozptýleny. Ještě větší vzdálenosti jsou mezi jednotlivými hroby obyvatel s VK (KAZDOVÁ—LORENCOVÁ 1985, 15). Hrob H₂ představuje nejjižněji situovaný celek sledované kultury, neboť na prozkoumané ploše sektoru D se žádný objekt s VK nenašel, mimo několika fragmentů v obj. 277. Hrob H₇ tvoří za současného stavu terénního výzkumu západní okraj vypíchaných dokladů v poloze Sutny; nedá se však říci, že by zde osídlení lidu s VK končilo. Naopak lze předpokládat podle relativní koncentrace VK jam a nálezů vypíchané keramiky při západní hranici odkryvu, že pokračuje v zatím nezkoumaném prostoru dnešního lesa.

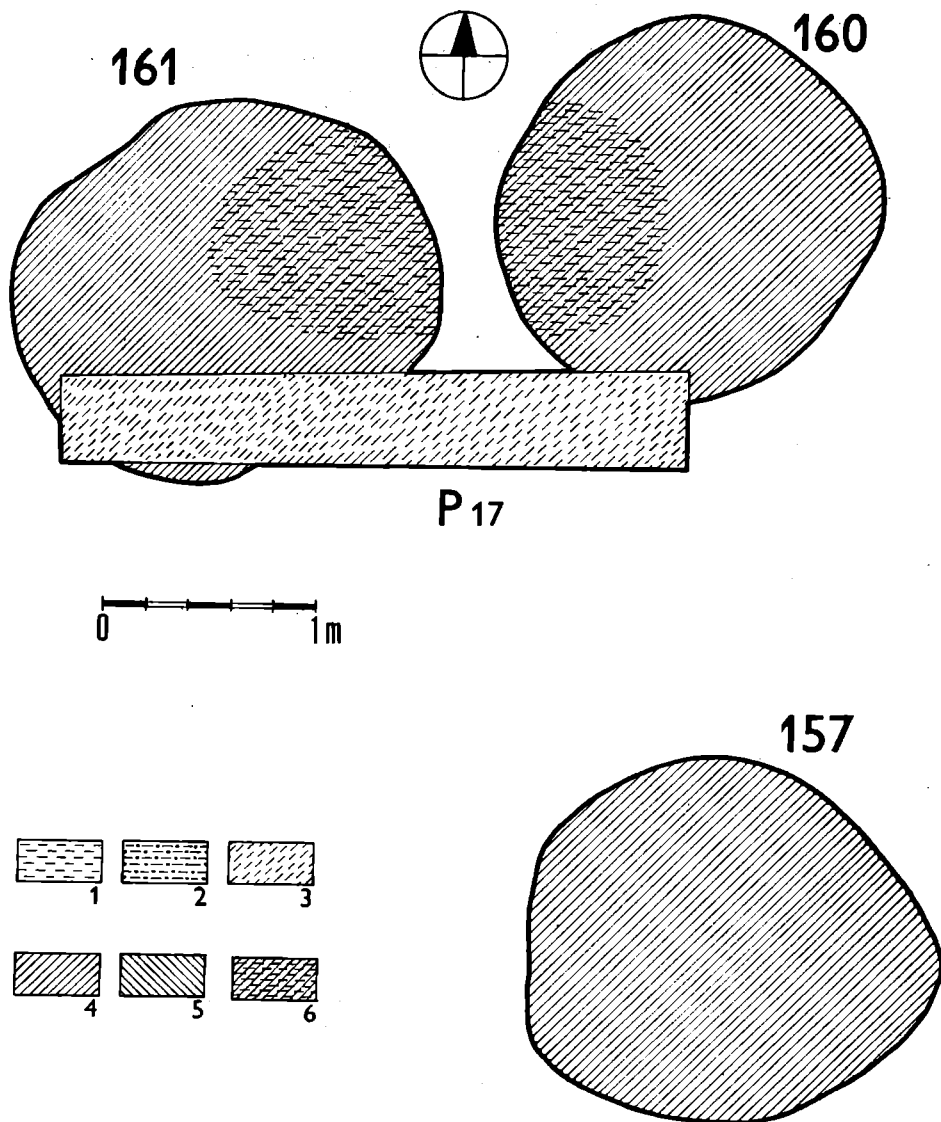
Tab. 1. Přehled základních údajů k objektům 1. skupiny

Č. obj.	Rok výzkumu	Sektor/čtverec	Rozměry Ø, d×š/ cm	Max.rh cm	Osa	Plocha m ²	Objem m ³
63	1968	C/16,17c	175	50	—	2,41	0,60
160	1975	B/1,2g	180	50	—	2,54	0,64
163	1975	B/1f	250×220	74	Z—V	5,50	2,04
164	1975	B/1d,e	93	20	—	0,68	0,07
178	1975	B,C/10h,a	140×100	26	S—J	1,40	0,18
179	1975	B/7f,g	110×98	18	S—J	1,08	0,10
186	1975	B/5,8,g,h	140	40	—	1,54	0,31
191	1975	B/14d,e	200×180	60	Z—V	3,60	1,08
227	1981	B1/23g	144	22	—	1,63	0,18
H ₂	1968	C,D/11h,a	170×140	15	SSV—JJZ	2,38	0,18
H ₅	1973	B/15b,c	190×120	32	Z—V	2,28	0,36
H ₇	1975	B/1e	118	20	—	1,09	0,16
H ₁₀	1981	B1/19g,h	198×149	23	JZ—SV	2,95	0,34

Samostatné jámy s VK mají buď jednoduchý přibližně kruhový půdorys s průměrem v rozmezí 93—180 cm nebo oválný, případně elipsový tvar, při čemž směr delší osy není jednotně ustálen. Podle maximálních relativních hloubek těchto objektů (viz tab. 1) jde o jámy velmi mělké se dnem již v rh okolo 20 cm (obj. 164, 178, 179 a 227). Ostatní objekty (63, 160, 163, 186 a 181) byly ukončeny dnem v rh 40—74 cm. Jámy mají vesměs prostý mísovitý tvar bez dalšího vnitřního členění a beze stop po kulové konstrukci. Z hlediska objemu jsou malé, s kubaturou pod 1 m³ (s výjimkou obj. 163 a 191), což opravňuje předpokládat jejich poměrně rychlé, jednorázové zaplnění v průběhu krátkého období. Kulturní homogenitě keramiky odpovídá také jednolitý ráz štípané industrie z hlediska suroviny, v níž chybějí obsidiány i křemičité zvětraliny hadců. Nápadná je přítomnost vrstevnatého deskového rohovce jihoněmeckého původu (tzv. plattensilex: L-2310, 2312, 2314).

Při charakteristice antropogenního sedimentu „čistých“ objektů s VK je v nálezových zprávách konstatováno, že výplň pravidelně tvoří kom-

paktní zásyp hnědé barvy, který bývá zvláště za sucha značně drobko-
vitý. Dílčí zvrstvení nebylo zjištěno; jen při dně je různý stupeň pro-
barvení spraší. Složení výplně těchto objektů se již opticky odlišuje od
zásypu jam s MMK, kde převládá šedé až černé zbarvení, složitější
zvrstvení, sypká struktura, příměs přírodních pigmentů atd.

Obr. 2. Těšetice-Kyjovice, okr. Znojmo. Seskupení objektů s různým obsahem VK
při západním okraji plochy. Superpozice dlouhého žlabu P₁₇ a jam. 1 — spraš; 2 —
promyšlená spraš; 3 — parahnědozem; 4 — hnědozem; 5 — šedá hlína; 6 — drobko-
vitá hnědozem.

Obsah uvedených objektů s VK není příliš bohatý ani rozmanitý. Početné a kvalitní soubory keramiky pocházejí pouze z obj. 163, 186, 227 a z hrobů H₂ a H₅. Kolekce štípané industrie ze všech objektů včetně hrobových nálezů má celkem 63 kusů. Broušenou industrii zastupuje v první skupině jen 5 exemplářů a ostatní kamenné artefakty reprezentuje 11 podložek či zrotěrek. Z jam dále pochází přes 200 zvířecích kostí, mazanice a sporadicky také uhlíky. Čtyři kostrové hroby poskytují na Moravě unikátní materiál k vykreslení fyzického vzhledu nositelů kultury s VK (LORENCOVÁ 1975—76, 195) a k úvahám o formujících se pohřebních zvyklostech neolitického lidu (KAZDOVÁ—LORENCOVÁ 1985).

Do druhé skupiny s výraznou převahou VK a nepodstatnou příměsí jiných kultur patří osm jam: 38, 54, 108, 114, 124, 161, 248 a 249 (obr. 1 : 2). Polovina z nich se nachází při západním okraji sektorů B a C, poblíž samostatných objektů s VK (obr. 2). Další leží ve východní části zmíněných sektorů, opět nedaleko „čistých“ vypíchaných objektů: obj. 54 těsně u jámy 63, obj. 248 a 249 vedle H₅ a obj. 191. Objekt 38 tvořící součást dílčího seskupení při východním konci sektoru C představuje dosud nejvýchodněji situovanou jámu s VK.

Tab. 2. Přehled základních údajů k objektům 2. skupiny

Č. obj.	Rok výzkumu	Sektor/ čtverec	Rozměry Ø, d×š/ cm	Max.rh cm	Osa	Plocha m ²	Objem m ³
38	1969	C/28d,e	150×220	28	S—J	3,30	0,46
54	1968	C/17b,c	200	95	—	3,14	1,49
108	1970	C/2,3b,c	350×225	45	SZ—JV	8,93	2,01
114	1970	C/2g	180×130	85	SV—JZ	2,34	0,99
124	1971	C/2b	148×140	50	Z—V	2,07	0,52
161	1975	B/1g, B1/18,	200×170		SV—JZ	3,40	
248	1981	19b,c, B1/17,	175	75	—	2,41	0,90
249	1981	18b,c	453×268	90	SZ—JV	12,14	5,46

Objekty druhé skupiny jsou větších rozměrů než samostatné jámy s VK a s výjimkou dvou případů mají protáhlý půdorys s delší osou v různých světových stranách (tab. 2). Jsou také hlubší; pouze obj. 38 lze označit za mělký, ostatní mají dno v rh 45—95 cm. Uvedeným rozměrům odpovídají i větší objemy, a proto roste pravděpodobnost vzniku cizorodých a asynchronních příměsí. K objemově nejrozsáhlejším objektům druhé skupiny patří jámy 248, 108 a 54.

Barva výplně měla podobně jako u samostatných vypíchaných objektů hnědé odstíny, struktura byla rovněž drobkovitá, jednodílná bez zvrstvení. Při popisu obj. 124 se konstatuje v hnědém zásypu zásah šedého zbarvení, v němž bylo nalezeno několik fragmentů MMK. V nápadně hnědém sedimentu obj. 248 byla zjištěna v rh 70 cm černá vrstvička uhlíků.

Ve výplni všech osmi objektů druhé skupiny se vyskytuje jako příměs

lineární keramika, která představuje u obj. 38, 114 a 161 jedinou doplňující složku. V obsahu obj. 54 se našla kromě LnK také horákovská keramika, ve zbývajících jamách (108, 124, 248 a 249) se vedle LnK objevila v podobě druhořadé příměsi rovněž MMK.

Kvalitní nálezové soubory pocházejí z obj. 54, 108, 248 a zejména z obj. 249, v jehož inventáři výrazně převažoval osteologický materiál (přes 700 kusů). Zbývající jámy byly z hlediska nálezů chudé; kromě několika průkazných zlomků nádob, zvířecích kostí a mazanice nezahrnovaly žádný další inventář (absence jakékoliv kamenné industrie).

K *třetí skupině* patří objekty s nesourodým, kulturně smíšeným obsahem, v němž však kvantitativně převažuje VK: obj. 9, 31, 35, 157, 232 a 290 (obr. 1 : 3). První tři jámy byly vyhloubeny ve východní části sektoru C, poblíž obj. 38, který náleží podle vyhodnocení keramiky do již popsané druhé skupiny objektů. Na protilehlém konci prozkoumané plochy při JZ okraji sektoru B se nachází v těsném sousedství samostatných a téměř „čistých“ vypíchaných objektů jáma 157 (obr. 2). Objekt 232 ležící v SV části plochy B1 se zatím jeví jako osamocený, neboť v jeho blízkém okolí byly zjištěny jen doklady osídlení s LnK a MMK. Další objekty s VK však můžeme předpokládat severně od jámy 232 na ještě nezkoumané ploše sektoru A, v jehož JZ části byl objeven obj. 290, umístěný přímo proti severnímu vstupu ve vnější palisádě lengyelského kruhového areálu (obr. 3).

Tab. 3. Přehled základních údajů k objektům 3. skupiny

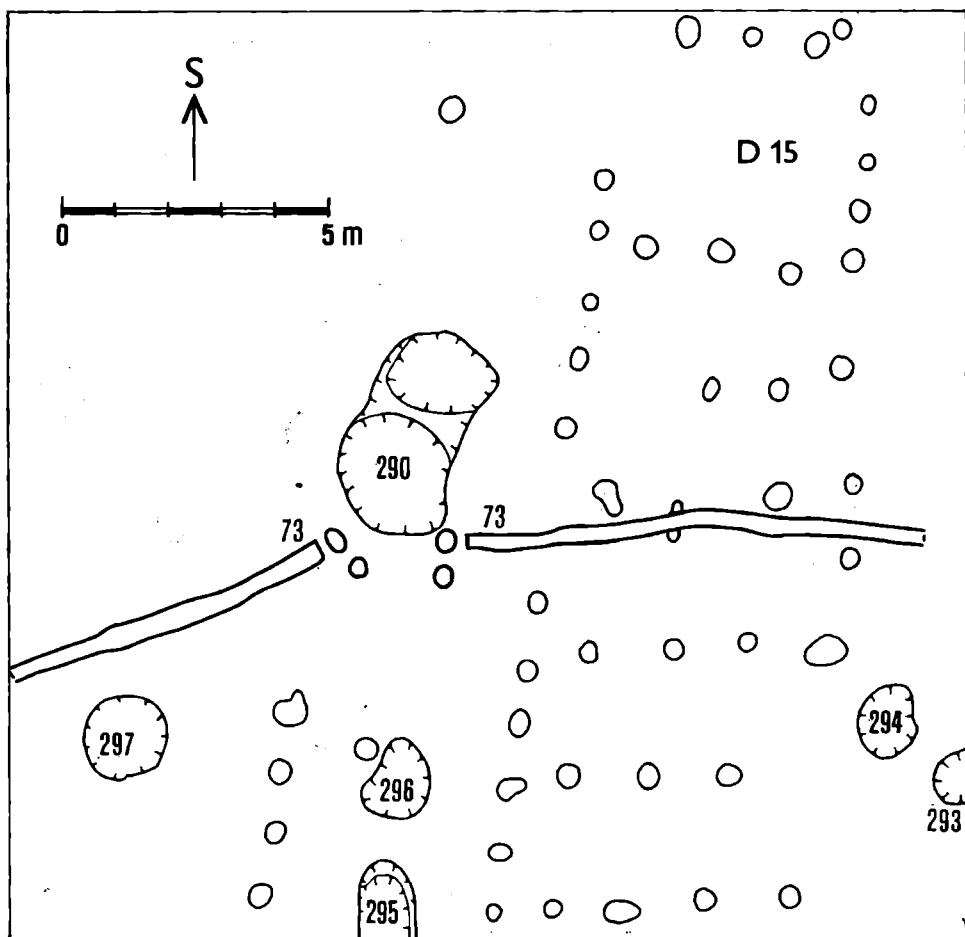
Č. obj.	Rok výzkumu	Sektor/čtverec	Rozměry Ø, d×š/ cm	Max.rh cm	Osa	Plocha m ²	Objem m ³
9	1967	C/24a,b	260×220	110	SV—JZ	5,72	3,15
31	1968	C/26e	220×180	188	SV—JZ	3,96	3,72
35	1968	C/28,29b	285×200	70	SV—JZ	5,70	1,99
157	1975	B/1,2g,h	190×177	35	Z—V	3,36	0,59
232	1981	B1/23,24b	420×210	89	SV—JZ	8,82	3,92
290	1985	A/8,9f,g	404×200	82	SV—JZ	8,08	3,31

Jámy třetí skupiny jsou tvarově rozmanitější než objekty předchozích skupin, i když zjednodušeně lze říci, že mají přibližně oválný půdorys s delší osou orientovanou převážně ve směru SV—JZ (tab. 3). Složitější konstrukce a osmičkovitý tvar byly zjištěny u obj. 35 a 290 (obr. 3). Ve srovnání s výše uvedenými jsou tyto objekty větších rozměrů a hloubek v intervalu od 70 cm do 110 cm. Extrémní rh (188 cm) v případě obj. 31 svědčí spolu s celkovým tvarem jámy a značným podílem horákovské keramiky o halštatském původu.

Při charakteristice výplně se shodně uvádí opět drobkovitá hnědozem, ale zásyp již nemá tak jednolitou strukturu: místy bylo pozorováno tmavější zbarvení sedimentu (obj. 9), lokální zásahy šedé barvy a čočkovitého tvaru (obj. 35) nebo promíšení sypkou, šedě zbarvenou vrstvou (obj. 290).

Vedle dominantní vypíchané keramiky jsou ve všech objektech ještě minimálně dvě příměsi: LnK, která převažuje u obj. 9; 35 a 232, a MMK. Objekt 31 obsahuje navíc jako nejvýraznější příměs halštatskou keramikou.

Nálezové soubory 3. skupiny lze hodnotit jako početně přiměřené s výjimkou chudého obj. 157, který se od ostatních odlišuje malými rozměry (tab. 3); je však pozoruhodný nálezem lidské čelisti. Z hlediska počtu kamenné industrie se nápadně vymyká z průměru jáma 232 se 66 kusy ŠI a s 5 broušenými artefakty. Pochází odtud také neobvyklé množství zvířecích kostí (přes tisíc kusů), u nichž se však nedá určit, k jaké ze zastoupených kultur patří.

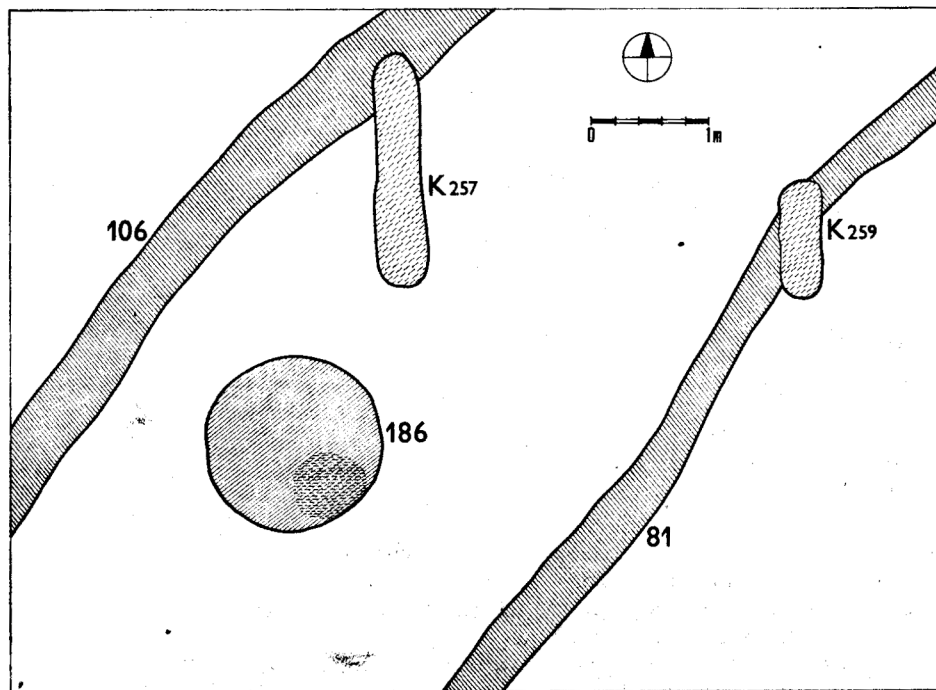

Obr. 3. Těšetice-Kyjovice, okr. Znojmo. Vzájemná poloha objektu 290 a vnější palisády (obj. 73) v místě severního vchodu do ohrazeného kruhového prostoru.

Do čtvrté skupiny náleží objekty, které byly z větší části vyplněny MMK (obj. 5, 33, 65, 74, 79A, 83, 112, 118, 143, 162 a 171) nebo LnK (obj. 211 a 250). Vypíchaná keramika představuje v jejich obsahu hlavní příměs s relativní četností v rozmezí 7,9 % až 33,3 % (obr. 1 : 4); Více než polovina uvedených jam měla ve výplni ještě jako vedlejší příměs LnK a ve třech případech také halštatskou keramiku. Nejbohatší na cizorodé složky je obj. 169 zahrnující navíc stopovou příměs zvoncovitých pohárů.

Vyjmenované objekty leží zpravidla nedaleko jam s vyšším obsahem VK (východní část sektoru C) nebo přímo poblíž samostatných vypíchaných objektů, jak je tomu např. při západním okraji plochy B (obr. 1). Z terénní situace plyne, že ze 4. skupiny jsou nejdůležitější obj. 83 a 79, které byly již dříve zhodnoceny (PODBORSKÝ 1973—74, 15—17; 1975 až 76, 178). Ostatní je třeba považovat spíše jen za zdroje materiálu kultury s VK.

Kromě uvedených čtyř skupin objektů se VK nachází ještě v dalších objektech s MMK. V různé relativní četnosti byla zjištěna ve výplni šesti hliníků (KAZDOVÁ 1984, 172, obr. 30), v zásypu obou polozemnic, kde u obj. 181 představuje 3,5 % a u obj. 184 pak 1,2 % z celkového množství keramiky. V dosud nejzápadněji situovaných objektech s MMK, pro-

Obr. 4. Těšetice-Kyjovice, okr. Znojmo. Umístění objektu 186 mezi žlábký vnitřní palisády.

zkoumaných mimo odkrytou plochu na okraji lesa, reprezentuje VK hlavní příměs: 3,1 % u obj. 206 a 4,7 % v případě obj. 209. Vypíchaná keramika nechyběla ani ve výplni příkopu kruhového areálu ani ve žlábcích po palisádovém hrazení (PODBORSKÝ 1970b, obr. 6 : 4—6). Místy byla rozptýlena v povrchové vrstvě sektorů B a C. Nedá se však říci, že by tuto plochu souvisle pokrývala, nebo že by byla zastoupena v každém zahloubeném objektu. Více než 100 jam (včetně sektoru D) neobsahovalo žádný nález VK.

Mezi potenciální objekty patřící osídlení lidu s VK je v Sutnách možné počítat případné nadzemní stavby. Soustava kúlových jamek označená jako D₁ se původně připisovala nositelům kultury s VK (PODBORSKÝ 1970b, 242). Podle posledního hodnocení patrně nejde o přesvědčivý půdorys staroneolitického domu (PODBORSKÝ 1984, 48, tab. V : 2). Ani neobvyklý půdorys D₅ (PODBORSKÝ 1973—74, 19, obr. 2) není snadné kulturně zařadit, přestože se na jeho ploše vyskytují mimo jiné i jámy s VK (obj. 35, 38). Na Moravě je nedostatek staveb z období kultury s VK — pravděpodobně vlivem půdní eroze; o něco příznivější je situace z území Čech (STEKLÁ 1961, 85—92; LIČKA 1981, 24—25).

Ke kultuře s VK by také mohly náležet kromě již publikovaných jednoznačných hrobů i další kostrové pozůstatky, mezi něž patří neúplná část skeletu označená jako H₉, nalezená relativně blízko trojhrobu H₁₀ (KAZDOVÁ—LORENCOVÁ 1985, obr. 1, tab. XVI). Důkazy pro tuto domněnku zatím nejsou stejně jako pro úvahu, že by jednotlivé lidské kosti, rozptýlené ve výplni kruhového příkopu, mohly pocházet z rozrušených mělkých hrobů lidu s VK. Situaci by snad osvětlil důkladný antropologický rozbor druhotně uložených lidských pozůstatků.

Vzájemný vztah sídelní aktivity lidu s VK a MMK v poloze Sutny pomáhají objasnit některé klíčové terénní situace. Patří k nim vzácné případy porušení jam s VK lengyelskými objekty: několikrát již vyhodnocená superpozice obj. 83 a vnitřního palisádového žlábků (obj. 81) (PODBORSKÝ 1973—74, 17; BAREŠ—LIČKA 1976, 146 pozn. 56), dále umístění samostatných objektů s VK (179 a 186) mezi dvěma žlábků vnitřní palisády (obr. 4) a superpozice vnějšího hrazení (obj. 73) s jámou 227, obsahující čistě vypíchaný inventář. Z poslední doby lze k uvedeným pozorováním připojit také situaci ze sektoru A, kde byl zjištěn obj. 290 bezprostředně před severním vstupem do prostoru vymezeného vnější palisádou (obr. 3).

Přes západní okraj objektu 227 prochází vnější palisádový žlábek, který byl v těchto místech hlubší (rh 30 cm) než mimo překrývaný objekt. Přesahoval pod dno mělké jámy s VK o 10 cm. Superponované objekty se nevýrazně odlišovaly barvou výplně. Z terénního pozorování a z rozboru materiálu plyne, že jáma 227 byla zaplněna již před výstavbou palisády a je tedy relativně starší.

Další dva případy jsou poněkud jiného druhu. Nejsou tak evidentní jako předchozí a nepřimo dokládají, že srovnávané objekty jsou nesoučasné: objekty 179 a 186, patřící k prvé skupině, nemohly plnit funkci v době existence vnitřních palisád, mezi nimiž lze předpokládat hliněný násep (obr. 4). Pro nesoučasnost také hovoří odlišná barva výplně žlábků a jam. Obdobně lze hodnotit vztah obj. 290 a vnější palisády v místě

severního vchodu (obr. 3). Jáma vyplněná z větší části VK doslova překáží v úzkém vstupu a proto musela být v době jeho používání již zaplněna.

Objekty s VK byly v některých případech překryty chronologicky a kulturně bližší neurčitými útvary v podobě dlouhých žlabů či pruhů s nápadnou rezavě hnědou výplní. Zachyceny byly zvláště v západní části odkryté plochy ve směru Z—V: obj. 108 byl porušen pruhem P₁₂, objektu 157 se dotýká nevýrazný žlab P₁₆, jámy 160 a 161 byly částečně překryty žlabem P₁₇ (obr. 2). Také hrob H₇ přefal obdobný zásah a patrně způsobil jeho poškození (KAZDOVÁ—LORENCOVÁ 1985, tab. XV:1). Uvedené útvary jsou v hojném počtu zaznamenány rovněž na povrchu lengyelských objektů, takže nemohou podstatně přispět k objasnění naší problematiky.

Z rozboru terénních poznatků je zřejmé, že objekty s VK byly ve sledovaném prostoru vyhloubeny a zaplněny (s výjimkou obj. 83) dříve, než došlo k výstavbě lengyelského rondelu. Hroby H₂, H₇ a H₁₀, postrádající jakoukoliv známku po kontaktu s moravskou malovanou keramikou, patří také do doby před založením lengyelské osady.

Zakreslením objektů s VK první až třetí skupiny do celkového plánu naleziště (obr. 1) se potvrzuje, že doklady osídlení byly na sledované ploše jen řídky rozloženy a nemohly zásadně překážet rozvoji aktivity lidu s MMK. Těžiště sídelního areálu obyvatel s VK bylo zřejmě mimo dosud odkrytou plochu, pravděpodobně západním směrem, jak tomu napovídá shluk objektů 1. skupiny a vyšší relativní četnost výskytu VK v jamách na západním okraji výzkumu. K superpozicím tedy došlo jen ve vzácných případech. Není vyloučeno, že při hloubení objemově a plošně rozsáhlého lengyelského příkopu mohl být některý z vypíchaných objektů či hrobů zničen. Na tuto možnost naznačuje existence druhotně uloženého materiálu VK v jamách s moravskou malovanou keramikou (např. v obj. 162, 169 a 171 při SZ průběhu příkopu).

Početní vyhodnocení keramiky různých kultur v jednotlivých objektech rovněž nesevědí o jejich přímých kontaktech. Bližší relativně chronologické vztahy mezi kulturou s VK a MMK, projevující se na lokalitě Sutny u Těšetic-Kyjovic, budou propracovány na základě výsledků rozboru jednotlivých kategorií materiálu uvedených skupin objektů.

LITERATURA

- BAREŠ, M.—LIČKA, M. 1976: K exaktnímu studiu staré keramiky. K otázkám vztahu vypíchané a lengyelské kultury, SNM XXX, řada A, č. 3—4, 138—155.
- KAZDOVÁ, E. 1984: Těšetice-Kyjovice 1. Starší stupeň kultury s moravskou malovanou keramikou, Brno.
- KAZDOVÁ, E.—LORENCOVÁ, A. 1985: Společný hrob tří jedinců s vypíchanou keramikou z Těšetic-Kyjovic, okr. Znojmo. SPFFBU E 30, 7—22.
- LIČKA, M. 1981: Neolithic Settlement Site at Mšeno by Mělník, Bohemia, in: Sbor-

- ník Nouvelles archéologiques dans la république socialiste Tchèque, Prague—Brno, 24—25.
- LORENCOVÁ, A. 1975—76: Pozůstatky lidských koster z neolitického sídliště v Těšeticích-Kyjovicích, SPFFBU E 20—21, 195—196.
- PAVLŮ, I.—ZÁPOTOCKÁ, M. 1979: Současný stav a úkoly studia neolitu v Čechách, PA LXX-2, 281—318.
- PODBORSKÝ, V. 1970a: O komunikacích mezi lidem s vypíchanou a malovanou keramikou, in: Sborník Josefu Poulíkovi k šedesátinám, Brno, 14—22.
- PODBORSKÝ, V. 1970b: Současný stav výzkumu kultury s moravskou malovanou keramikou, SIA XVIII-2, 235—278.
- PODBORSKÝ, V. 1973—74: Šest let terénního archeologického výzkumu neolitického a halštatského sídliště v „Sutnách“ u Těšetic-Kyjovic, SPFFBU E 18—19, 12—17.
- PODBORSKÝ, V. 1975—76: Hlavní výsledky v Těšeticích-Kyjovicích za léta 1964 až 1974, SPFFBU E 20—21, 175—178.
- PODBORSKÝ, V. 1984: Domy lidu s moravskou malovanou keramikou, SPFFBU E 29, 27—66.
- STEKLÁ, M. 1961: Chata kultury s vypíchanou keramikou v Libenicích u Kolína, PA LII-1, 85—92.
- VÁVRA, M. 1981: Lengyelská kultura ve východní polovině Čech, rkp. kandidátské disertační práce, Praha, 32—51.
- ZÁPOTOCKÁ, M. 1967: Das Skelettgrab von Praha-Dejvice. Beitrag zum chronologischen Verhältnis der Stichbandkeramik zu der Lengyel-Kultur, AR XIX-1, 64—87.

THE STROKED-POTTERY SETTLEMENT AT SUTNY NEAR TĚŠETICE-KYJOVICE

On the disclosed platform at Sutny some features have been found and their filler contained the stroked-pottery (SP) in various quantities. According to the quantitative representation of the SP in the sediment of the pits, it is possible to divide the features at least into four groups:

- 1 The features containing only the SP without other tempers. This group comprises the pits no. 63, 160, 163, 164, 178, 179, 186, 191, 227 and the grave assemblages H₂, H₅, H₇ and H₁₀ (Fig. 1 : 1).
- 2 The features with an expressive prevalence of the SP (more than 50 per cent) and with minor quantity of other cultures. This group comprises the pits no. 38, 54, 108, 114, 124, 161, 248 and 249 (Fig. 1 : 2).
- 3 The features with the mixed contents in which the SP prevails (less than 50 per cent). This group comprises the features no. 9, 31, 35, 157, 232 and 290 (Fig. 1 : 3; 3).
- 4 The features with prevalence of the Moravian painted ware or linear pottery and with the relative quantity of the SP between 7.9 per cent and 33.3 per cent: no. 5, 33, 65, 74, 79A, 83, 112, 118, 143, 162, 169, 171, 211 and 250 (Fig. 1 : 4).

In addition to this, the SP is rarely represented also in the other features with Moravian painted ware: it can be found in all clay pits, in semi-pit dwellings, in the filler of the ring ditch and even in the grooves after palisades. The SP was also found in the surface layer of the sectors B and C. However, in many features the SP was not represented at all.

According to the concentration of the features, it is possible to reconstruct approximately the density of the settlement of the people with the SP at Sutny before the foundation of the Lengyel settlement: the pits and graves are dispersed on the site of the sector B, especially in its western part. Most to the south the evidence of the culture with the SP is situated: the grave H₂ discovered on the

dividing line of the C and D sectors. No separate feature with the SP was found more to the south from that place; some finds of this ware are rare on the site of the sector D (feature 277). The evidence with the SP is on the wane in the north-eastern part because there used to be an earlier settlement with linear pottery.

From the viewpoint of relative chronology, the features 179 and 186 located between the inner palisade grooves of Lengyel ring area, and the pit no. 83 cut across by inner palisade groove and the feature 227 in superposition with outer palisade are important.